

Aan het College en de Gemeenteraad van de gemeente Land van Cuijk.

Sint Anthonis, 3 oktober 2022.

Betreft: Luchtkwaliteitsmetingen in de regio.

Geacht College, geachte Raadsleden,

Burgerwetenschappers Land van Cuijk kijken terug op drie jaar meten van luchtkwaliteit: “Wat nu?”.

Sinds begin 2019 doen wij, stichting Burgerwetenschappers Land van Cuijk, luchtkwaliteitsmetingen in de voormalige gemeente Sint Anthonis. We doen dat in samenwerking met vereniging Behoud de Parel, die dit ook doet in de gemeente Horst aan de Maas.

Met een bijdrage van de gemeente Sint Anthonis werd een lokaal meetnetwerk opgezet voor fijnstofmetingen, ook werd er een jaar stikstof in de vormen ammoniak en stikstofoxide gemeten.

Nu het project zo’n drie jaar loopt is het tijd om terug én vooral vooruit te kijken. “Wat nu?” is dan ook de titel van bijgaande notitie. Tegelijkertijd biedt het initiatiefnemers van andere meetkits de mogelijkheid gebruik te maken van de ervaringen die wij en Behoud de Parel hebben opgedaan met dit project. In het voorwoord wijzen we die nieuwe ontwikkelaars en burgerwetenschappers op het belang verder te kijken dan alleen het bouwen van een meetkit. Kijk vanaf het begin naar wat je wilt en kunt gebruiken en wat je doet met de verzamelde gegevens (bijvoorbeeld de resultaten voorleggen aan de politiek). En – minstens zo belangrijk – toezien of er daadwerkelijk ook iets gedaan wordt met de gegevens ter verbetering van de luchtkwaliteit. Want daar draait alles om!

In de notitie wordt uitgebreid teruggekeken op de fijnstofmetingen in St. Anthonis en bij een leghennenstal in Castenray. Geconcludeerd wordt dat de luchtkwaliteit in Nederland vanaf 2001 verbeterd is, maar de laatste vijf jaar weer slechter is geworden. Dat geldt zowel voor de fijn stof PM10 als fijn stof PM2,5, waarbij 10 en 2,5 staan voor de afmetingen van de fijnstofdeeltjes kleiner dan respectievelijk 10 en 2,5 micrometer. Hoe kleiner hoe dieper ze in de longen door kunnen dringen en hoe schadelijker ze zijn voor de gezondheid.

In St. Anthonis – met veel intensieve veeteeltbedrijven – is de emissiedruk 20 keer zo hoog als het landelijk gemiddelde en daarmee mogelijk het hoogst in heel Nederland. Dat betekent dat het voor de gemeente Land van Cuijk – die het Schone Lucht Akkoord (SLA) ondertekend heeft – nog een lange weg te gaan is, vooraleer voldaan wordt aan de normen van het SLA (c.q. de normen van de Wereld gezondheidsorganisatie – WHO).

De ervaringen met de toepassing van de meetkits in de praktijk hebben geleid tot conclusies die van belang zijn voor de ontwikkeling van luchtkwaliteitsmeetkits. Maar ook met betrekking tot de inzet van de meetkits in de praktijk. Zo wordt geconcludeerd dat de metingen met de “low-cost-meetkits” op ammoniak, stikstofoxiden (beiden nog wel beperkt met de huidige generatie meetkits) en vooral fijn stof in de praktijk een redelijk goede indicatie geven met betrekking tot gezondheidsrisico’s in de lokale situatie. Het gaat met name om fijn stof PM2.5. Deze lokale fijn stof metingen zijn dan ook geverifieerd met de referentiemetingen van het landelijk meetstation in Vredepeel. Tegelijkertijd

dienen rekenmodellen voor de luchtkwaliteit, gebaseerd op landelijke metingen, aangevuld te worden met lokale metingen, om lokaal bronmaatregelen te kunnen nemen.

Omdat de metingen met de “low-cost-meetkits” in de buitenlucht te maken hebben met relatief lage concentraties gas en fijn stof, zijn ze niet nauwkeurig genoeg om gebruikt te worden als hulpmiddel bij milieuhandhaving. De metingen zijn indicatief en daarom wel geschikt voor het krijgen van inzicht in de lokale luchtkwaliteit en van daar uit behulpzaam bij (regionale) beleidsvorming.

Met betrekking tot het bereiken van resultaten in het kader van het Schone Lucht Akkoord, dat door veel provincies en gemeenten is ondertekend, concluderen we dat de directe kosten die voortkomen uit het streven naar schone lucht niet het probleem vormen, maar de organisatie daaromheen. Daar schort het aan. Vooralsnog lijkt het Schone Lucht Akkoord vooral een dans om de subsidiepot. Maar wat is een (overigens in de huidige praktijk ook nauwelijks haalbaar) akkoord waard zonder dat daar door overheden consequenties aan worden verbonden?

In afwachting van Uw reactie,

Burgerwetenschappers Land van Cuijk
Harrie van de wetering.